

عنوان: اقدامات و دستاوردهای دولت یازدهم - وزارت ورزش و جوانان

تهیه و تدوین: مرکز بررسی‌های استراتژیک ریاست جمهوری

تاریخ انتشار: بهار ۱۳۹۶

۱	مقدمه
۲	۱. وعده ها، عملکرد و دستاوردها
۳	۱,۱. بخش ورزش همگانی
۴	۲,۱. بخش ورزش قهرمانی و حرفه ای
۵	۳,۱. بخش زیرساخت ها و امکانات ورزشی
۵	۴,۱. بخش آموزش
۶	۵,۱. بخش جوانان
۶	۲. چالش های حوزه ورزش و جوانان
۶	۱,۲. چالش های فرابخشی و بین بخشی ورزش و جوانان
۷	۲,۲. چالش های بخشی ورزش و جوانان
۸	۳. برنامه ی راهبردی حوزه ورزش و جوانان
۸	۱,۳. حوزه عمومی و کلان ورزش
۹	۲,۳. حوزه امور زیرساخت و امکانات ورزشی
۹	۳,۳. حوزه اقتصاد ورزش
۹	۴,۳. حوزه ورزش همگانی
۱۰	۵,۳. حوزه ورزش حرفه ای و قهرمانی
۱۰	۶,۳. حوزه ورزش بانوان
۱۰	۷,۳. حوزه جوانان
۱۱	۴. جمع بندی

مجموعه گزارش‌های ارزیابی اقدامات و دستاوردهای دولت یازدهم باهدف ارزیابی تصویری کلی از وضعیت مدیریت امور و سطح تدبیر در دستگاه‌های اجرایی در چهار سال فعالیت دولت یازدهم تهیه شده است. این مجموعه بر اساس تحلیل گزارش‌های رسمی عملکرد دستگاه‌های اجرایی، برنامه‌ها و اولویت‌های راهبردی دولت یازدهم، برنامه‌های ارائه‌شده توسط وزرا و مدیران دستگاه‌ها به مجلس و رئیس‌جمهور، گزارش سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور و منابع رسانه‌ای و سایر مطالعاتی که درباره چالش‌ها، اولویت‌ها و راهبردهای دستگاه‌ها انجام شده‌اند تهیه شده است. گزارش‌های حاضر از دو محدودیت فقدان نظام هماهنگ و یکپارچه‌ی تولید و گزارش عملکرد در دستگاه‌های اجرایی از یک‌سو؛ و زمان محدود موجود برای تهیه گزارش‌ها متأثر بوده و علیرغم تلاش صورت گرفته ممکن است در بازنمایی عملکرد دستگاه‌های اجرایی دارای کاستی‌هایی باشند.

گزارش‌های این مجموعه در نهایت اختصار برای آن تهیه شده‌اند که تصویری کلان و راهبردی از وضعیت حوزه‌ی ماموریت دستگاه قبل و بعد از استقرار دولت یازدهم و برنامه‌های دستگاه برای رفع چالش‌ها و موانع پیش‌روی تحقق اهداف ترسیم شده در حوزه‌ی ماموریت دستگاه ارائه کنند. بدیهی است که در گزارش‌هایی با این میزان از اختصار و تأکیدات کلان، بسیاری از عملکردها و جزئیات مربوط به برنامه‌ها، راهبردها و اقدامات دستگاه‌ها معرفی نمی‌شوند.

حسام‌الدین آشنا

رئیس مرکز بررسی‌های استراتژیک

۱. وعده ها، عملکرد و دستاوردها

در برنامه دولت یازدهم در حوزه ورزش و جوانان دو اقدام عمده توسعه‌ی ورزش همگانی و توجه بیشتر به حوزه امور جوانان وعده داده شده بود. در راستای عمل به این دو وعده اقدامات زیر انجام شده است.

الف) توسعه ورزش همگانی

- ارتقاء ساختار و ایجاد معاونت توسعه ورزش همگانی در وزارتخانه؛
- احیاء شورای ورزش همگانی کشور و ۳۱ شورای متناظر استانی به ریاست استانداران؛
- افزایش مشارکت مردم در برنامه‌های ورزش همگانی از ۱۰ درصد به ۲۱ درصد براساس نتایج احصاء آمار ورزشکاران کشور؛
- اختصاص ۱۰ درصد از بودجه فدراسیون‌های ورزشی به ورزش همگانی؛
- برگزاری ۳۱۵۸ همایش پیاده‌روی خانوادگی در مراکز استان‌ها و شهرستان‌های کشور؛
- برگزاری مسابقات ورزشی کارکنان دولت با مشارکت ۴۸ دستگاه اجرایی؛
- توجه خاص به توسعه ورزش‌های روستایی و عشایری، برگزاری جشنواره ملی ورزش برای همه و جشنواره ملی ورزش اقوام با مشارکت کلیه استان‌های کشور؛
- تولید و پخش ۲۰ برنامه دانش‌افزایی ورزش همگانی با مشارکت و همکاری شبکه یک سیما؛
- راه‌اندازی و تجهیز ۱۸۳ خانه ورزش روستایی عمدتاً در استان‌های مرزی شرق کشور؛
- برگزاری ۱۹۸۴۳ جشنواره فرهنگی ورزشی از ابتدای سال ۹۳ تاکنون؛

ب) توسعه و توجه به حوزه جوانان

- تشکیل ستاد و ابلاغ شاخص‌های ساماندهی اموجوانان (ماده ۴۱ قانون برنامه پنجم توسعه)؛
- تدوین طرح ملی سامانه ازدواج و خانواده و پورتال الکترونیکی خانواده با نشاط؛
- تدوین سند ملی مشاوره پیش از ازدواج و تدوین آیین‌نامه مراکز مشاوره ازدواج خانواده؛

- تخصیص ۱۶۵۰۵ میلیون ریال کمک به طرح‌های سمن جوانان؛
- برگزاری دوره‌های توانمندسازی سازمان‌های مردم‌نهاد جوانان در ۱۵ استان؛
- اصلاح و بازنگری شیوه‌نامه تأسیس سازمان‌های مردم‌نهاد جوانان؛
- راه‌اندازی خانه جوان در ۴ استان کشور و تدوین طرح ساخت ۳۱ خانواده جوان در استان‌های کشور؛
- تأسیس و حمایت از ۱۰۰۰ سمن جوانان جدید؛
- تشکیل کمیسیون اختصاصی فضای مجازی و جوانان و اجرای طرح ملی پورتال اوقات فراغت؛
- اجرای طرح ملی اتاق فکر جوانان و برگزاری جشنواره بازی‌های الکترونیک ویژه جوانان؛
- برگزاری ۱۳ دوره ملی دانش‌افزایی و ارتقاء مهارت ویژه سازمان‌های مردم‌نهاد جوانان؛

۱.۱. بخش ورزش همگانی

جدول ۱. وضعیت و تغییرات شاخص‌های کلیدی عملکرد در بخش ورزش همگانی

سال				شاخص‌های عملکردی
۱۳۹۵	۱۳۹۴	۱۳۹۳	۱۳۹۲	
-	۲۳,۴۹	۲۷,۹	۲۷	میزان مشارکت زنان در برنامه‌های ورزش همگانی به جمعیت کل زنان کشور
-	۳۹,۸۵	۴۱,۲۳	۴۰	میزان مشارکت مردان در برنامه‌های ورزش همگانی به جمعیت کل مردان کشور
-	۵۲۱	۵۰۲	۴۷۸	تعداد جشنواره‌های فرهنگی ورزشی بازی‌های بومی محلی
-	۲۶	۴,۱	۰	میزان رشد ورزشکاران سازمان یافته مناطق روستایی و عشایری
۱۶		-	۱۲	سهم ورزش در اوقات فراغت مردم (دقیقه)

- افزایش سهم ورزش همگانی در اوقات فراغت مردم
- کاهش میزان مشارکت مردان و زنان در برنامه‌های ورزش همگانی در سال ۱۳۹۴ نسبت به سال ۱۳۹۲ (زنان ۱۳ درصد و مردان ۰,۰۳ درصد)
- افزایش تعداد جشنواره‌های فرهنگی و ورزشی بازی‌های بومی و محلی (۸,۹ درصد)
- رشد ورزشکاران سازمان یافته مناطق روستایی و عشایری (۳۰,۱ درصد نسبت به سال ۱۳۹۲)

۲,۱. بخش ورزش قهرمانی و حرفه ای

جدول شماره دو؛ وضعیت و تغییرات شاخص‌های کلیدی عملکرد در بخش ورزش قهرمانی و حرفه ای

سال				عنوان شاخص
۱۳۹۵	۱۳۹۴	۱۳۹۳	۱۳۹۲	
-	۳۶۵۲	۳۱۷۰	۳۳۳۳	تعداد مسابقات ورزشی در داخل کشور
-	۱,۹	*	-	افزایش زنان تحت پوشش ورزش قهرمانی کشور (درصد)
-	۱,۹	*	-	افزایش مردان تحت پوشش ورزش قهرمانی کشور (درصد)
-	۶۱	۵۹,۶۰	۶۹	نسبت تعداد مدال‌های کسب شده به تعداد ورزشکاران اعزام شده به مسابقات جهانی (درصد)
-	۶۷	۶۶,۷۸	۶۳	نسبت تعداد مدال‌های کسب شده به تعداد ورزشکاران اعزام شده به مسابقات قهرمانی آسیایی (درصد)
-	۷۵	۶۸,۰۳	۶۹	نسبت تعداد مدال‌های کسب شده به تعداد ورزشکاران اعزام شده به مسابقات بین‌المللی (درصد)
۵۳۳۴	۴۹۲۶	۱۲۲۲۴	۱۰۵۰۰	تعداد باشگاه‌های ورزشی
۱۸۸۹	۲۲۳۰	۱۵۲۲	۱۵۲۶	تعداد مدال‌های ورزشکاران ایرانی در میداين بين المللی، جهانی و آسیایی
۳۴	۳۱	۲۸	۲۴	تعداد میزبانی رویدادهای ورزشی بین‌المللی، جهانی و آسیایی
۴۹	۴۴	۳۸	۲۳	تعداد مدال‌های بانوان ورزشکار ایرانی در میداين بين المللی، جهانی و آسیایی
۱۳۰۰۰	-	-	۸۰۰۰	تعداد باشگاه‌های فعال در حوزه بانوان

- افزایش تعداد مسابقات داخلی

- افزایش زنان و مردان تحت پوشش ورزش قهرمانی

- کاهش تعداد مداها و تنزل جایگاه ایران در رنکینگ مدال‌ها در بازی‌های المپیک و المپیک آسیایی نسبت به دوره گذشته

- افزایش تعداد مدال‌ها در مسابقات، پارالمپیک المپیک آسیایی جوانان، رقابت‌های مبارزه‌ای جهانی،

بازی‌های ساحلی آسیا، پارالمپیک آسیایی و بازی‌های همبستگی کشورهای اسلامی نسبت به دور قبل

- افزایش سهمیه در رقابت‌های المپیک، پارالمپیک، المپیک زمستانی و مسابقات معتبر جهانی

افزایش حضور در رقابت‌های بین‌المللی، تعداد مدال‌ها در رقابت‌های بین‌المللی و تعداد باشگاه‌های ورزشی در حوزه ورزش بانوان

افزایش تعداد میزبانی رویدادهای ورزشی بین‌المللی، جهانی و آسیایی

۳,۱. بخش زیرساخت‌ها و امکانات ورزشی

جدول شماره سه؛ وضعیت و تغییرات شاخص‌های کلیدی عملکرد در بخش زیرساخت‌ها و امکانات ورزشی

سال				عنوان شاخص
۱۳۹۵	۱۳۹۴	۱۳۹۳	۱۳۹۲	
	۴,۵	۵	۰,۴۴	سرانه ورزشی سرپوشیده و روباز (متر مربع)
	-	-	۱۱	تعداد کانون‌های استعداد یابی فدراسیون‌های ورزشی
	-	-	۲۲	تعداد مرکز سنجش و توسعه ورزش قهرمانی
۳۴۳	۴۶۸	۲۴۰	۱۳۸	تعداد پروژه‌های عمرانی افتتاح شده

۴,۱. بخش آموزش

جدول شماره چهار؛ وضعیت و تغییرات شاخص‌های کلیدی عملکرد در بخش آموزش

سال			عنوان شاخص
۱۳۹۴	۱۳۹۳	۱۳۹۲	
۱۰	۵	-	رشد تعداد کل داوران و مربیان (زن - مرد)
۱۴	۸	-	رشد تعداد دوره‌های آموزشی تخصصی ورزشی در سال جاری

۵.۱. بخش جوانان

جدول شماره پنج؛ وضعیت و تغییرات شاخص‌های کلیدی عملکرد در بخش جوانان

سال				عنوان شاخص
۱۳۹۵	۱۳۹۴	۱۳۹۳	۱۳۹۲	
	-	۴۳	۴	تعداد طرح‌های حمایت شده سازمان‌های مردم نهاد در سال جاری
	۳۳,۳۸	۰	۱۷,۹	نسبت جوانان شرکت کننده (دختران و پسران) در برنامه های اوقات فراغت به کل جمعیت جوانان کشور
۲۰۰۰	۱۴۵۰	۵۳۵	۵۰	تعداد سمن های جوانان
۴۵	۳	۰	۰	تعداد خانه های جوانان
۱۰۱۸۰۱۰	۸۱۳۳۷۲	۱۳۹۴۱۸۰	۹۴۴۶۲۷	تعداد وام ازدواج اعطا شده به جوانان
۲۰۰	۷۵	۲۱	۲۰	تعداد مراکز مشاوره ازدواج و خانواده جوانان

- افزایش تعداد طرح های حمایت شده سازمان های مردم نهاد نسبت به سال ۱۳۹۲
- افزایش جمعیت جوانان شرکت کننده در برنامه‌های اوقات فراغت
- افزایش تعداد سمن‌ها و تعداد جوانان عضو سازمان‌های مردم‌نهاد
- افزایش مراکز مشاوره ازدواج و خانواده جوانان
- افزایش سقف و تعداد دریافت‌کنندگان وام ازدواج جوانان
- افزایش تعداد خانه‌های جوانان

۲. چالش‌های حوزه ورزش و جوانان

۱.۲. چالش‌های فرابخشی و بین‌بخشی ورزش و جوانان

- ابهامات و ضعف‌های قانونی برای ساماندهی حوزه ورزش و جوانان
- موازی‌کاری، تداخل وظایف و ناهماهنگی میان نهادها و سازمان‌های مختلف حوزه ورزش و جوانان
- ضعف تعامل و همکاری فراسازمانی و عدم بهره‌مندی از ظرفیت‌ها و توانمندی سایر نهادها و سازمان‌ها

- عدم آشنایی سیاست‌گذاران با مطالبات و نیازهای جوانان
- مغفول ماندن پژوهش در حوزه ورزش و جوانان
- سهم اندک ورزش و جوانان از بودجه عمومی
- عدم ضمانت اجرایی مصوبات شورای عالی جوانان
- نامشخص بودن جایگاه ورزش و جوانان و بی‌توجهی به این دو حوزه در سیاست‌گذاری‌های کلان

۲,۲. چالش‌های بخشی ورزش و جوانان

۱,۲,۲. چالش‌های عمومی بخش ورزش

- فقدان نگرش همه‌جانبه به ورزش به عنوان یک فرهنگ و بخشی از سبک زندگی و حرفه در دنیای امروز؛
- مدیریت سنتی و ناکارآمد در حوزه ورزش؛
- ضعف در حوزه دیپلماسی ورزش و روابط بین‌الملل؛
- دخالت غیرتخصصی شخصیت‌ها و جریان‌ات سیاسی در حوزه مدیریت ورزش.

۲,۲,۲. حوزه زیرساخت و امکانات ورزشی

- کمبود امکانات و فضاهای ورزشی؛
- توزیع ناعادلانه امکانات و فضاهای ورزشی: جغرافیایی، رشته‌های ورزشی، جنسیتی و بخش‌های ورزشی؛
- تعداد بالای پروژه‌های زیرساختی نیمه‌تمام.

۳,۲,۲. حوزه اقتصاد ورزش

- کمبود منابع مالی؛
- توزیع ناعادلانه منابع مالی؛
- تصدی‌گری بالای دولت و مشارکت اندک بخش خصوصی؛
- عدم توجه به بهره‌وری و اقتصادی بودن تأسیس امکانات و فضاهای ورزشی؛
- فقدان قانون و مقررات برای حفظ حقوق اقتصادی بخش‌ها و باشگاه‌های ورزشی.

۴,۲,۲. حوزه ورزش همگانی

- پایین بودن سهم ورزش در سبد هزینه‌ای خانوارها؛
- فقدان دسترسی ارزان و عمومی به امکانات ورزش همگانی؛
- عدم توجه به جنبه‌های فرهنگی ورزش همگانی (ورزش‌های بومی، محلی و باستانی)؛
- عدم هماهنگی دستگاهی و نهادی برای توسعه ورزش کارگری
- عدم توجه به ایجاد امکانات و بسترهای ورزش برای اقشار خاص (معلولین و جانبازان و بیماران خاص)

۵,۲,۲. حوزه ورزش قهرمانی و حرفه‌ای

- فقدان استقلال فدراسیون‌ها و امکان دخالت دولت در آن‌ها؛
- ناهنجاری‌ها و زیرپا گذاشتن هنجارهای اخلاقی توسط ستاره‌های ورزشی و هواداران در فضاهای ورزشی؛
- ساختار متصلب وزارت ورزش و عدم ارتباط مناسب با بدنه اجتماعی ورزش؛
- معضلات و موانع هنجاری برای دریافت میزبانی مسابقات و تورنمنت‌ها.

۶,۲,۲. حوزه ورزش بانوان

- سهم اندک ورزش بانوان از منابع مالی و امکانات ورزشی؛
- وجود برخی تنگ‌نظری‌ها و هنجارسازی‌های سنتی برای عدم توسعه ورزش بانوان؛
- عدم امکان حضور بانوان در ورزشگاه‌ها.

۳. برنامه‌ی راهبردی حوزه ورزش و جوانان

۱,۳. حوزه عمومی و کلان ورزش

- توسعه شناخت از مفهوم ورزش و روشن نمودن اهمیت و جایگاه آن در نظام سیاست‌گذاری
- روزآمد و علمی نمودن مدیریت ورزش در همه بخش‌ها
- تقویت جایگاه ایران در نهادها و فدراسیون‌های جهانی و قاره‌ای ورزش

۲,۳. حوزه امور زیرساخت و امکانات ورزشی

- توسعه فضاهای ورزشی
- اولویت دادن به بخش های کمتر برخوردار به لحاظ امکانات ورزشی
- اتمام پروژه های نیمه تمام

۳,۳. حوزه اقتصاد ورزش

- افزایش سهم ورزش از بودجه عمومی
- اصلاح نظام بودجه ریزی ورزش
- تقویت جایگاه اقتصاد ورزش در سیاست گذاری ها و طراحی پروژه های ورزش
- توسعه مشارکت بخش خصوصی و کاهش تصدی گری دولت
- فراهم نمودن الزامات قانونی و سیاستی در جهت حفظ اقتصادی باشگاه ها و بخش های ورزشی (حق پخش تلویزیونی)

۴,۳. حوزه ورزش همگانی

- افزایش نرخ مشارکت مردم در ورزش همگانی
- توسعه امکانات ورزشی رایگان و ارزان
- افزایش آگاهی مردم درباره اهمیت ورزش در سلامت و نظام اقتصادی خانوار
- توسعه ورزش های بومی و محلی
- توسعه ورزش اقشار
- توسعه امکانات ورزشی برای بیماران خاص

۵,۳. حوزه ورزش حرفه‌ای و قهرمانی

- افزایش استقلال فدراسیون‌های ورزش
- توسعه اخلاق اسلامی و پهلوانی در ورزش حرفه‌ای
- فراهم نمودن زمینه و بستر مناسب برای ارتقا جایگاه ایران در مسابقات معتبر جهانی و قاره‌ای به ویژه المپیک و المپیک آسیایی

۶,۳. حوزه ورزش بانوان

- توسعه سهم بانوان از امکانات و بودجه‌های ورزشی
- تلاش در جهت رفع محدودیت‌های سنتی در توسعه ورزش بانوان
- تلاش در جهت فراهم نمودن امکان حضور بانوان در ورزشگاه‌ها

۷,۳. حوزه جوانان

- افزایش نرخ اشتغال در جوانان به ویژه جوانان تحصیل کرده
- اصلاح نظام آموزشی در جهت کاربردی نمودن آموزش و تناسب آموزش و بازار
- اصلاح نظام ارتباطی میان دانشگاه‌ها و ساختار اقتصادی
- کاهش شکاف بین نسلی
- کاهش نرخ ناهنجاری‌های اجتماعی در میان جوانان
- توسعه اخلاق و تربیت دینی در میان جوانان
- ایجاد گفتگو و دیالوگ میان جوانان و مدیران سیاست‌گذار
- افزایش مشارکت اجتماعی و سرمایه اجتماعی در میان نسل جوان
- اولویت‌بخشی به پژوهش به عنوان یکی از مهم‌ترین اقدامات و الزامات برای بهبود وضعیت سیاست‌گذاری در

حوزه جوانان

۴. جمع‌بندی

وزارت ورزش و جوانان در مجموع با چند چالش اساسی و عمده مواجه می‌باشد: ۱- تعدد نهادها و مراکز تاثیرگذار در سیاست‌گذاری، برنامه‌ریزی، اجرا و نظارت در عرصه ورزش و به ویژه جوانان؛ ۲- ناکارآمدی ساختار و کمبود نیروی انسانی متخصص؛ ۳- تازه تاسیس بودن وزارتخانه و ابهام در وظایف و جایگاه قانونی آن؛ ۴- تنوع و گستردگی بالای حوزه مسئولیت؛ و ۵- عدم تناسب اختیارات و وظایف.

وزارت ورزش و جوانان در سطح راهبردی و کلان باید به گونه‌ای سازمان یابد که بتواند بر مبنای چهار اقدام کلی ۱- اصلاحات مدیریتی و ساختاری؛ ۲- ایجاد نظام مسئله‌یابی و اولویت بندی معضلات و مسائل؛ ۳- اصلاح نظام بودجه‌ریزی؛ و ۴- بازشناسی جایگاه و نقش قانونی و مدیریتی این وزارتخانه، مسایل زیر را حل کند:

۱. ضعف در جایگاه قانونی و محوریت وزارت خانه در حوزه ورزش و جوانان
۲. نقصان و فقدان بانک اطلاعاتی مناسب در حوزه جوانان
۳. نبود نظام یکپارچه و مدیریت و تعدادی از تصمیم‌گیری
۴. فقدان یک برنامه و سیاست‌های مشخص و حدود و وظایف هر کدام از دستگاه‌های مسئول
۵. نامناسب بودن سرانه فضاهای ورزشی
۶. نامناسب بودن سرانه ورزش همگانی
۷. تصدی‌گری دولت و عدم حضور بخش خصوصی
۸. معضلات اقتصادی جوانان (بیکاری و عدم رفاه اجتماعی)
۹. معضلات حوزه خانواده جوانان
۱۰. کاهش سرمایه و مشارکت اجتماعی جوانان

۱۱. فقدان عدالت در توزیع امکانات، فرصت ها و بودجه به لحاظ جنسیتی، جغرافیایی، میان رشته ای و میان

بخش های سه گانه ورزشی

۱۲. عدم ارتباط جوانان و سیاست گذاران

۱۳. مغفول ماندن پژوهش در حوزه ورزش و به ویژه جوانان

۱۴. عدم شناخت مناسب سیاست گذاران از نیازهای جوانان